

Ο Τυργώ γενόμενος ύπουργὸς προέβη εἰς ἀποφασιστικά τινα μέτρα συνεπείᾳ τῶν ὅποιων καθιερώθη ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ ἐν τῇ Βιομηχανίᾳ καὶ τῷ ἐμπορίῳ. Τὸ σύγγραμμα τοῦ Ἀδὰμ Σμίθ Πλοῦτος·Ἐθνῶν ἐδημοσιεύθη τῷ 1776, καὶ κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ ἐν Γαλλίᾳ διετάχθη ἡ ἐλευθέρα κυκλοφορία τῶν σιτηρῶν, καὶ ἡ κατάργησις τῶν συντεχνιῶν. Ταχέως δῆμος ἐπῆλθεν ἀντίδρασις, καὶ ὁ Τυργὼ ἔπεσε. Θὰ ἦτο ἀπείρως καλήτερον ἐὰν ἡ Ἐπανάστασις διεξήγετο ἄνωθεν πρὶν ἐκραγῆ κάτωθεν, ἀλλ' αἱ κυβερνήσεις εἶνε πάντοτε μύωπες. Ἐπὶ τέλους ὁ βασιλεὺς συγκαλεῖ τὰ Γενικὰ Νομοθετικὰ Σωματεῖα. Ἀντιπρόσωποι τῶν τριῶν τάξεων τῶν Εὐγενῶν, τοῦ Κλήρου καὶ τῶν Κοινοτήτων καλοῦνται νὰ συνέλθωσιν ἐν Βερσαλλίαις τὸν Μάιον τοῦ 1789. Διὰ ἐπιπροσθέτου διατάγματος κελεύεται ἵνα ἡ τρίτη τάξις ἔχῃ διπλάσιον ἢ αἱ ἄλλαι τάξεις ἀριθμὸν ἀντιπροσώπων. Τοῦτο ἐθεωρήθη μεγάλη νίκη καὶ τὰ αἰτήματα τοῦ λαοῦ ἐφεξῆς διετυπούντο ἐμφαντικῶς. Κυριαρχία τοῦ λαοῦ, Σύνταγμα, εὐθύνη ἐκτελεστικῆς ἔξουσίας, κατάργησις προνομίων, κατάργησις δουλοπαροικίας, μεταρρύθμισις τῆς δικονομίας, ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης δωρεάν, κατάργησις τῆς ἀγοραπωλησίας τῶν νομικῶν θέσεων, ἐλευθερία τοῦ τύπου, ἐλευθερία θρησκευμάτων, βιομηχανίας, ἐμπορίου, θέσεων. Αἱ συγκληθεῖσαι τρεῖς τάξεις συνῆλθον τῇ 5 Μαΐου 1789, ἀλλ' ἡ ἔναρξις τῆς Ἐπαναστάσεως πράγματι συνέβη τῇ 17 Ἰουνίου. Ἐκάστη τῶν τριῶν τάξεων μετέβη εἰς τὴν ἴδιαν αὐτῆς αἴθουσαν, ἀλλ'

ἡ τρίτη τάξις, (δηλαδὴ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ) ἡρυθῆ νὰ ἐργασθῆ, περιμένουσα καὶ τὰς ἄλλας δύο νὰ ἔλθωσι εἰς τὴν αἴθουσάν της. Τῇ 10 Ἰουνίου ὁ Σιεγὲς προτείνει νὰ σταλῇ τελεσίγραφον εἰς τὰς δύο ἄλλας τάξεις, εἰδοποιοῦν ὅτι αἱ ἐργασίαι τῶν ἀντιπροσώπων θὰ ἀρχίσουν ἐντὸς μιᾶς ὥρας. **Η** πρότασις ψηφίζεται, ἀλλ' εἰσέτι αἱ δύο τάξεις ἀπέχουν. Τῇ 17 Ἰουνίου ὁ Σιεγὲς προτείνει αὖθις “οἱ ἀντιπρόσωποι κηρύττουσιν ἑαυτοὺς εἰς Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, καὶ τὸ ἀποφασιστικὸν τοῦτο διάβημα γίνεται δεκτὸν διὰ ψήφων 491 κατὰ 90. Ἡδη ἡ Ἐπανάστασις ἔτέχθη. Πρῶτον κυριαρχικὸν ἔργον τῆς Συνελεύσεως ἦτο νὰ ψηφίσῃ ὅτι οὐδεὶς φόρος ἔχει κῦρος εἰς τὸ ἔξῆς ἄνευ τῆς συναίνεσσεως τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Οὐδεμίᾳ ἕκτοτε δύναμις ἦδύνατο νὰ κατισχύσῃ τῆς παντοδυναμίας τῆς οὗτω ἀρξαμένης Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Ὁ βασιλεὺς ἐν ἀρχῇ ἀντέστη κατ’ αὐτῆς, ἀλλὰ μετά τινας ἡμέρας διατάσσει τοὺς Εὐγενεῖς καὶ τὸν Κλῆρον νὰ προσχωρήσωσιν εἰς τὴν Συνέλευσιν. Πᾶν ὅ,τι συνέβη ἕκτοτε ἦδύνατο κάλλιστα νὰ λείψῃ διότι ἥδη ἡ Ἐπανάστασις συνετελέσθη. Αἱ μεσαῖαι τάξεις τῆς Γαλλίας κατέλαβον τὴν ὑπερτάτην ἔξουσίαν. Αὐτὸς ἥθελεν ἡ ἔξέλιξις καὶ πλέον οὐ. Κατόπιν αὐτοῦ τοῦ γεγονότος πάντα τὰ ἄλλα νομοθετήματα ἐπεφυλάσσοντο νὰ ἐπακολουθήσουν κατὰ φυσικὴν σειράν. Αἱ φρικαλεότητες αὕτινες ἐπισυνέβησαν δὲν ἀνήκουν εἰς τὴν Ἐπανάστασιν. Πράγματι εἰσὶν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοι πρὸς αὐτήν. Αὐταὶ

ἀπετέλουν προσπάθειαν ἀντεπαναστάσεως, καὶ αὐτὴ ἡ ἀντεπανάστασις ἐναυάγησεν. Τὸ ἀρχαῖον καθεστὸς προσεπάθησε νὰ καταστρέψῃ τὴν Ἐπαναστασιν καὶ ἐν μέσῳ φρικαλεοτήτων συνοδευσασῶν τὴν προσπάθειάν του ἐναυάγησεν.

B'.

Mία σπουδαία διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τῶν δύο Ἐπαναστάσεων, τῆς ἀγγλικῆς καὶ τῆς γαλλικῆς. "Οταν οἱ ἄγγλοι νοικοκυραῖοι (αἱ μεσαῖαι δηλαδὴ τάξεις) ἐξηγέρθησαν, ἡ ἀριστοκρατία ὑπέχωρησε καὶ ἐνέδωκεν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις των μάλιστα συνεμάχησε μετ' αὐτῶν, καὶ ἕκτοτε οἱ ἀριστοκράται ἡνωμένοι μετα τῶν πλουσίων ἐργοστασιαρχῶν καὶ ἐμπόρων ἀπετέλεσαν μίαν τάξιν δεσπόζουσαν τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου. Τοιουτοτρόπως οἱ νοικοκυραῖοι τῆς Ἀγγλίας κατέκτησαν τὴν ὑπάτην ἴσχυν ἐν τῇ Πολιτείᾳ, καταστήσαντες τὴν ἀριστοκρατίαν ἀπλοῦν προσάρτημα. Ἡ ἀγγλικὴ ἀριστοκρατία δὲν εἶχε τὸν φανατισμὸν νὰ θέλῃ νὰ σώσῃ τὸ πρώην καθεστὸς ἀνθισταμένη εἰς τὴν ἐξέγερσιν τῆς μεσαίας τάξεως. Εἰδεν ἐγκαίρως ὅτι τὸ πρώην καθεστὸς δὲν σώζεται καὶ ὅτι πᾶσα ἀντίστασις θὰ ἔφερε φρικαλέαν σύγκρουσιν καὶ ἐμφύλιον πόλεμον. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν νὰ ἐνδόση εἰς τὴν Ἰσχὺν τῶν πραγμάτων καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πρόσθειν ὑπεροχήν της γυνομένη ἐφεξῆς μέρος τῆς μεσαίας τάξεως. Ἡ τοιαύτη τακτικὴ βεβαίως ἀπεσόβησε τὰς φρικαλεότητας αἵτινες ἐπηκολούθησαν εἰς τὴν γαλλικὴν Ἐπανά-

στασιν. Ἡ γαλλικὴ ἀριστοκρατία ἀντὶ νὰ ἐνδόση ἀντέστη· ἀντὶ νὰ συμμαχήσῃ μετὰ τῶν ἔξεγερθέντων νοικοκυραίων, ἀπεσπάσθη ἀπ’ αὐτῶν ἔχουσα τὸν φανατισμὸν νὰ θέλῃ νὰ σώσῃ τὸ φεονδαλικὸν σύστημα τοῦ παρελθόντος, καὶ μὴ βλέπουσα τὴν ἀκαταγώνιστον Ἰσχὺν τῶν πραγμάτων ἥτις ἀπήτει τὴν πτῶσιν τοῦ πρώην καθεστότος. Ἡ γαλλικὴ ἀριστοκρατία ἔδημούργησεν Ἀντεπανάστασιν καὶ αὐτὴ ἡ Ἀντεπανάστασις εἶνε ἡ ἔνοχος, καὶ μοχθηρὰ καὶ ὑπεύθυνος διὰ πάσας τὰς φρικαλεότητας. Ἡ Ἐπανάστασις ἥτο προϊὸν τοῦ νόμου τῆς ἀναπτύξεως. Ἐπρεπε νὰ λάβουν οἱ νοικοκυραῖοι τὴν ὑπάτην ἴσχὺν ἐν τῇ Πολιτείᾳ, ἅμα τὸ πρώην καθεστὸς κατέστη ἔωλον. Αὕτη ἥτο ἡ θέλησις τῆς Διανοίας ἥτις ἵθύνει τὰ ἀνθρώπινα χρονικά. Ἡ Ἀντεπανάστασις ἥτο ἀντίδρασις κατὰ τῆς θελήσεως ταύτης. Ἐντεῦθεν αἱ σφαγαί. Ἐντεῦθεν ἡ τρομοκρατία. Συνδυάζοντες τὰς δύο ἰδέας—τῆς Ἐπαναστάσεως ως θελήματος τῆς Ἐξελίξεως καὶ τῆς Ἀντεπαναστάσεως ως ἀντιπράξεως πρὸς τὸ θέλημα τοῦτο—ἔχομεν τὴν κλεῖδα τοῦ συνόλου τῶν συμβεβηκότων ἐκείνων τῶν γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα “Γαλλικὴ Ἐπανάστασις.” Ἐν Ἀγγλίᾳ μόνον ὁ βασιλεὺς ἀντέστη καὶ συνεπείᾳ τῆς ἀντιστάσεώς του ἐκαρατομήθη.

Ἐν Γαλλίᾳ ἡ ὅλη ἀριστοκρατία ἀντέπραξε καὶ συνέπεια τῆς ἀντιπράξεως ταύτης ἥτο ἡ ἄλωσις τῆς Βαστίλλης ὑπὸ τοῦ παρισιοῦ λαοῦ τῇ 14 Ιουλίου. Ἡ μεσαία τάξις δὲν ἔλαβε τὸν κόπον νὰ συντελέσῃ τὴν ἄλωσιν διότι ἐγνώριζεν ὅτι διὰ τοιαῦτα ἔργα εἶνε πάντοτε χρησιμοποίησιμος ως

έξαίρετον ὄργανον ὁ λαὸς μὲ τὴν πάλλουσαν,
πάσχουσαν, ἐλπίζουσαν καρδίαν του. Ἐντούτοις
ἐπιθαρρύνασα τὴν ἄλωσιν ἐδίδαξε τὰς ἐργατικὰς
τάξεις οἵαν δύναμιν ἔχουσι. Δυστυχῶς τὰς
ἐδίδαξε συγχρόνως νὰ προσφεύγουν καὶ εἰς κτη-
νώδη βίαν. Πρὸς ἐξόντωσιν τοῦ φεουδαλικοῦ
καθεστότος, ἔχρησιμοποίησε τὰς ὁμάδας τοῦ λαοῦ
ἔξεγείρασα πρῶτον τὰ βιαιότατα τῶν ἐνστίκτων
του. Οὕτω κατωρθώθη νὰ πυρποληθῶσιν οἱ
πύργοι τῶν ἀριστοκρατῶν καὶ νὰ ἐπέλθῃ συνεπῶς
ἡ συνεδρίασις ἐκείνη τῆς τετάρτης Αὐγούστου ἐν
τῇ Ἐθνικῇ Συνελεύσει, ἥτις εἶνε ἡ μᾶλλον ἀξιο-
μνημόνευτος συνεδρίασις ἐξ ὅσων ἀναγράφουν τὰ
χρονικὰ τῶν συνελεύσεων τοῦ κόσμου. Ἐν μιᾶ
νυκτὶ καὶ μόνη αἱ προνομιοῦχοι τάξεις, διὰ
ῥιζικωτάτων προτύσεων ἐπιψηφιζομένων δι’ ἐπι-
φωνήσεως, παρητήθησαν πάντων τῶν προνομίων
των ἐνὸς μετὰ τὸ ἄλλο. "Οτε τὸ γαλλικὸν ἔθνος
ἔξυπνησε τὴν ἐπιοῦσαν πρωῖαν εὑρεν ἑαυτὸ πράγ-
ματι ἐν ὅλως νέᾳ κοινωνίᾳ. Ἀλλ’ ἥτο ὑπὲρ τοῦ
λαοῦ ἡ μεταβολὴ αὗτη? Βεβαίως ὅχι. Οἱ ἐκ τῆς
μεταβολῆς ὡφεληθέντες ἦσαν μόνοι οἱ νοικο-
κυραῖοι. Ἀναμφιβόλως ἐβελτιώθη τὸ ἀγροτικὸν
καὶ τὸ βιομηχανικὸν καθεστὸς διὰ τῶν νομοθετη-
μάτων τῆς τετάρτης Αὐγούστου, ἀτινα ὅλα ἦσαν
συντεταγμένα συνῳδὰ πρὸς τὰς οἰκονομικὰς προ-
τάσεις τῶν Ἐγκυκλοπαιδικῶν, ἥτοι ἐλευθερίαν
ἐνεργείας, ἐλευθερίαν διαγωνισμοῦ, καὶ ἀπεριό-
ριστον ἴδιωτικὴν πρωτοβουλίαν. Ἀλλὰ τὸ ἐν-
τεῦθεν κέρδος ὑπῆρξε κέρδος ἀποκλειστικὸν τῶν
νοικοκυραίων. "Οσον ἀφορᾶ τὰς ἐργατικὰς τάξεις,

ἀποτέλεσμα τῆς μεταβολῆς ὅτι ὁ γεωργὸς καὶ ὁ βιομήχανος ἔργάτης ἔμεινεν ἐλεύθερος νὰ ζητῇ ἔργασίαν ὅπως δύναται κάλλιον. Τίς οἶδεν· ἵσως αἱ ὄμάδες τῶν ἔργατῶν θὰ ἐπανέφερον τὸ πρώην καθεστὸς ἀν δὲν ἐπήρχοντο ἄλλα γεγονότα πείσαντα αὐτὰς νὰ μὴ ταχθῶσι μὲ τὴν Ἀντεπανάστασιν, ἀλλὰ νὰ ὑποστηρίξωσι τὸ ἔργον τῆς Ἐπαναστάσεως, ὅσον καὶ ἀν αὕτη ἀπέβαινεν εἰς ἀποκλειστικὸν ὄφελος τῶν νοικοκυραίων. Ὁλίγαι ἑβδομάδες παρῆλθον μετὰ τὴν τετάρτην Αὐγούστου ὅτε κατέστη γνωστὸν ὅτι ἡ Ἀντεπανάστασις ἥγειρεν αὖθις θρασεῖαν κεφαλήν. Ἡ ἀριστοκρατία καὶ ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια συμπράττουσιν ἵνα προκαλέσωσιν ἐμφύλιον πόλεμον εἰς τὴν ἄβυσσον τοῦ ὄποίου νὰ ἔξαφανισθῇ ἡ Ἐπανάστασις. Αὐτὴ εἶνε ἡ περίπτωσις καθ' ἣν πρώτην φορὰν εἰσέρχεται ἐνεργῶς εἰς τὴν Ἐπανάστασιν ὁ Δαντών. Πείθει τὸν σύλλογόν του νὰ ἐκδόσῃ ἔντονον πρόσκλησιν πρὸς τὸν λαὸν ὅπως βαδίσῃ πρὸς τὰς Βερσαλλίας ἔνθα ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια. Οὕτω ἐματαιώθη ἡ συνωμοσία, τῆς βασιλικῆς οἰκογένειας ὀδηγηθείσης ὀπίσω εἰς Παρισίους τῇ 6 Ὁκτωβρίου 1789.

Ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἀνατρέψασα ἄρδην τὸ ἀρχαῖον καθεστὸς ἐπελήφθη ἥδη τοῦ ἔργου νὰ δημιουργήσῃ τὸ πολιτικὸν Σύνταγμα, ἐφ' ω̄ καὶ εἶνε ὑπὸ τὴν ἴδιότητα ταύτην γνωστὴ ἐν τῇ Ἰστορίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα Συντακτικὴ Συνέλευσις. Ἀλλὰ διὰ τὸ νέον τοῦτο ἔργον δὲν εἶχεν ἰδέας, καὶ περιωρίσθη νὰ ἀντιγράψῃ τὸ ἀγγλικὸν Σύνταγμα καθιεροῦσα τὰς τρεῖς μεγάλας ἀρχὰς τοῦ νοικο-

κυραικοῦ πνεύματος· ἐλευθερίαν συναγωνισμοῦ, ἵστητα ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ ἐνότητα τῆς Πολιτείας. Ἐπελήφθη ἐπίσης καὶ τῆς οἰκονομικῆς τακτοποιήσεως, ὅπερ κατώρθωσε χρησιμοποιήσασα τὴν ἐδαφικὴν περιουσίαν τῆς Ἑκκλησίας. Δὲν ἔθιξε τὰ βαλάντια τῶν νοικοκυραίων διότι ἡ ὅλη Συνέλευσις ἀπετελεῖτο ἀπὸ νοικοκυραίους. Ἐν τούτοις ἐδημιούργησε προηγούμενον διδάξασα ὅτι ἡ κοινωνία δύναται ἐν ἀνάγκῃ διὰ τῶν συντεταγμένων ἀρχῶν της νὰ χρησιμοποιῇ οἰανδήποτε ἐδαφικὴν περιουσίαν. "Οσον ἀφορᾷ τὸ πολίτευμα, ἀντεγράφη τὸ ἀγγλικὸν σύστημα τῆς διαιρέσεως τῶν ἔξουσιῶν καὶ οὕτω κατηρτίσθη ἡ Γαλλία εἰς κοινοβουλευτικὸν κράτος ἔξυπηρετοῦν τὰ συμφέροντα τῶν νοικοκυραίων. Ὁμοίως ἔπραξαν καὶ ὅλα τὰ ἕκτοτε καταρτισθέντα κράτη καὶ κρατίδια, — κομιτάτα πρὸς ὑπηρεσίαν καὶ χρῆσιν τῶν περισσευματούχων, πλουτοκρατῶν καὶ νοικοκυραίων καὶ πρὸς πίεσιν τῶν ἐργατικῶν τάξεων. Ὁ θεσμὸς τῆς βασιλείας διετηρήθη ἄτε συμφέρων εἰς τοὺς νοικοκυραίους, ἀφοῦ μάλιστα ἥδη ἀπεγυμνώθη πάσης πολιτικῆς ἰσχύος. Ὁ Δαντὼν ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἐργασθεὶς περὶ καταργήσεως τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ καὶ θὰ ἐπετύγχανεν ἐὰν δὲν ἀνθίστατο εἰς τοῦτο ἡ Συνέλευσις ἐμπνεομένη ὑπὸ τοῦ Μιραβῶ καὶ τοῦ Λαφαγέτ.

Εἰς δραστήριος ὅμιλος νεαρῶν πατριωτῶν οὐδὲν ὁ Δαντὼν ἦτο ἡ Ψυχή, διετήρει ἄσβεστον τὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα τῶν Παρισίων—ό λεγόμενος Σύλλογος τῶν Κορδελλιέρων συνεδριάζων ἐπὶ τῆς νοτίας ὅχθης τοῦ Σηκουάνα. Αὔτοὶ ἐφεῦρον τὸ

σύμβολον' Ελευθερία, 'Ισότης' Αδελφότης. "Ετερος περίπυστος σύλλογος ἡτο ὁ τῶν 'Ιακωβίνων, συνεδριάζων ἐπὶ τῆς βορείου ὅχθης τοῦ Σηκουάνα. 'Ιδίως οἱ δύο οὗτοι σύλλογοι ἔξησφάλισαν τὸ ἔργον τῆς 'Επαναστάσεως κινοῦντες τὰς καρδίας τῶν πολλῶν. Τὸν 'Απρίλιον τοῦ 1791 ἀποθνήσκει ὁ Μιραζώ ὄστις ἡτο ἐπί τινα χρόνον μυστικοσύμβουλος τοῦ βασιλέως. 'Ο βασιλεὺς τότε ἀποφασίζει νὰ φύγῃ μετὰ τῆς οἰκογενείας του, ἀλλ' ὁ Δαντὼν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Κορδελλιέρων ἐμποδίζει τὴν ἀναχώρησιν διὰ τῆς βίας. Μετὰ δύο μῆνας ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια ἔφυγε κρύφα, καὶ τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ ἀφετηρία τῶν δημηγοριῶν τοῦ Δαντὼν κατὰ τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ. "Εκτοτε οἱ Παρίσιοι διηρέθησαν εἰς δύο στρατόπεδα· τοὺς δημοκρατικοὺς—τὰς ὁμάδας δηλαδὴ τοῦ λαοῦ—καὶ τοὺς βασιλόφρονας μεθ' ὧν συνετάχθησαν οἱ νοικοκυραῖοι ἥγεται. 'Εκ τῆς διαιρέσεως ταύτης προέκυψεν ἡ πρώτη σύγκρουσις μεταξὺ τῆς τάξεως τῶν νοικοκυραίων καὶ τῆς τάξεως τῶν ἐργατῶν συμβάσα τῇ 17 Ιουλίου 1791 ὅτε ὁ δήμαρχος Βαλῦ καὶ ὁ στρατηγὸς Λαφαγέτ διέταξαν πῦρ κατὰ τοῦ λαοῦ συνελθόντος νὰ ὑπογράψῃ ἀναφορὰν εἰς τὴν Συνέλευσιν περὶ ἐκθρονίσεως τοῦ Λουδοβίκου. 'Η Συνέλευσις ἐκήρυξε τὴν λῆξιν τῶν ἐργασιῶν της τὴν 30 Σεπτεμβρίου 1791, ἀφοῦ ἐστερέωσε τὴν τάξιν τῶν νοικοκυραίων ἀσφαλῶς εἰς τὴν ὑπάτην ἴσχὺν ἐν τῇ Πολιτείᾳ, ἀνεπιγνώτως ἐκτελοῦσα τὸ θέλημα τῆς 'Ισχύος τῶν πραγμάτων. 'Η πλουτοκρατία συνεκέντρωσεν εἰς ἑαυτὴν τὴν πᾶσαν ἔξουσίαν. 'Ερευνητέον

ηδη ἐὰν μέχρι σήμερον, ὅτε παρῆλθεν ὁλόκληρος αἰών, ἀνταπεκρίθη ἡ πλουτοκρατία εἰς τὴν εὐθύνην ἣν πᾶσα ἔξουσία συνεπάγεται. Τί ἔπραξεν ἡ πλουτοκρατία ἕκτοτε? Ἀναμφιβόλως ηὕξησε τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν παραγωγικότητα τῆς ἔργασίας εἰς θαυμάσιον βαθμόν. Διὰ τῆς νοημοσύνης καὶ ἴδιοφυΐας της ἐπολλαπλασίασε τεραστίως τὸν πλοῦτον τῶν ἐθνῶν. Δι’ αὐτὸ τὴν ἔφερεν εἰς τὴν ἔξουσίαν ἡ Ἰσχὺς τῶν πραγμάτων. Ἰδωμεν τί ἄλλο κατώρθωσεν ἡ πλουτοκρατία. Ἐδίδαξε τὰς ὁμάδας τοῦ λαοῦ ἀναριθμήτους χρείας, κατέστησεν ἀνάγκας τοῦ βίου πολλὰ πράγματα ἄτινα ἥσαν πολυτέλειαι κατὰ τὸν μεσαίωνα, ἀλλὰ ἀπανθρώπως φερομένη ἡρυνήθη νὰ ὁργανίσῃ σύστημα τοιοῦτον ὥστε αἱ χρεῖαι τῶν ὁμάδων τοῦ λαοῦ νὰ ἰκανοποιῶνται.

Οἱ γάλλοι νοικοκυραῖοι ἔδήμευσαν τὰ κτήματα τοῦ κλήρου καὶ τῆς ἀριστοκρατίας, ἀλλὰ τὰ ἐντεῦθεν προκύψαντα δισεκατομμύρια περιήλθον εἰς τὰ βαλάντια αὐτῶν τῶν νοικοκυραίων. Οὔτε ἐν λεπτὸν ἔχρησιμοποιήθη ὑπὲρ τῶν ἔργατικῶν τάξεων. Μάλιστα ἐπροξένησαν φρικαλέους λιμοὺς κλείοντες εἰς ἀποθήκας τὸν παραγόμενον σῖτον καὶ ἄλλα τρόφιμα.

Τὴν 1 Ὁκτωβρίου 1791 συνῆλθεν ἡ πρώτη Συνταγματικὴ Βουλὴ δαρκέσασα ἐν ἔτος. Ἡ δεξιὰ πτέρυξ συνέκειτο ἀπὸ βασιλόφρονας, ἡ ἀριστερὰ ἀπὸ δημοκρατικούς, τοὺς περιφήμους Γιρούδίνους. Ἐν τούτοις ἡ ἀρχαία Μοναρχία καὶ ἡ Ἀριστοκρατία ἐτεκταίνοντο συνωμοσίαν ἐν τῷ ἔξωτερικῷ. Αἱ ξέναι κυβερνήσεις ἥσαν εὐμενεῖς πρὸς τοὺς μεταναστεύσαντας συνωμότας καὶ

λίαν δυσμενεῖς πρὸς τὸ νέον ἐν Γαλλίᾳ καθεστός. Μάλιστα ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ἥρχισαν νὰ συγκεντρόνουν στρατὸν πρὸς τὰ γαλλικὰ σύνορα. Αὕθαδες μανιφέστον ἀπεστάλη ὑπὸ τῶν συμμάχων Δυνάμεων προσκαλοῦν τὴν Γαλλίαν νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὸν κυρίαρχὸν τῆς—τὸν Λουδοβίκον. Ὁ παρισινὸς λαὸς ἔξεμάνη, ἐνῷ μάλιστα καὶ δὲν ἐγνώριζεν ὅτι τὸ μανιφέστον ἦτο ἔργον τοῦ ἴδιου αὐτῶν βασιλέως Λουδοβίκου 16^{ου}. Τὴν τριακοστὴν Ἰουλίου αἱ σύμμαχοι στρατιὰὶ εἰσέρχονται εἰς γαλλικὸν ἔδαφος, 50,000 πρῶσσοι 45,000 αὐστριακοὶ καὶ 12,000 γάλλοι μεταναστάται. Ἡλθεν ἡδη ἡ κρίσιμος στιγμὴ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Δαντῶν. Ἐπρεπε νὰ ἔξεγερθῇ ὁ λαὸς νήφων καὶ σύσσωμος κατὰ τῶν ἐπιδρομέων καὶ τοῦτο ἷτο τὸ ἔργον ὅπερ ἐκλήθη ὁ Δαντὼν νὰ κατορθώσῃ. Ὁ παρισινὸς λαὸς εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ ὑστερικῆς ἀγανακτήσεως λαβῶν τὸ μενιφέστον τοῦ Βρούνσβικ· εἶτα ὑπὸ νευρικῆς φρίκης ὅταν αἱ στρατιὰὶ εἰσῆλθον εἰς γαλλικὸν ἔδαφος. Μετὰ τοῦτο ἐπηκολούθησε πανικὸς ώς ἐκ τοῦ τρόμου τῆς συνωμοσίας ἐντὸς τῶν Παρισίων. Τὰ συναισθήματα ταῦτα ὁ Δαντὼν μετέτρεψεν εἰς πολεμικὸν μένος ὅπερ ἐπηύξανε καθόσον ἐθελοῦται ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν εἰσέρρεον εἰς Παρισίους. Ἀλλ’ ἡ ἔκβασις τῆς ἔξεγέρσεως ἔξήρτητο ἀπὸ τὴν ἄφιξιν τῶν χιλίων πεντακοσίων μασταλιωτῶν οἵτινες ἀφῆκαν τὰ ἔργα των καὶ ἔξεκίνησαν εἰς τὴν ἀξιομνημόνευτον ἐκείνην πορείαν διὰ μέσου τῆς καρδίας τῆς Γαλλίας ἄδοντες τὸ ἐνθουσιαστικὸν ἐκεῖνο ἀσμα ὅπερ ἔκτοτε καλεῖται

Μασσαλιώτις. Ἐντὸς μιᾶς ἑβδομάδος ὁ Δαντὼν συνεπλήρωσε πάσας τὰς ἔτοιμασίας διὰ τὴν ἔξεγερσιν τῆς δεκάτης Αἰγυύστου. Ὅτε συλληφθέντος καὶ φονευθέντος τοῦ διοικητοῦ τῆς ἔθνοφρουρᾶς Μαντᾶ ὁ λαὸς ἐβάδισε ἐπὶ τὰ Τουλλιερῦ καὶ κατέτροπωσε τοὺς ἐλβετοὺς μισθωτοὺς τῆς αὐλῆς. **Ο** βασιλεὺς εἶχε μεταβῆ εἰς τὴν βουλὴν θεῖς ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς ἑαυτὸν καὶ τὴν οἰκογένειάν του. Ἐν τοῖς ἀνακτόροις εὑρέθησαν ἔγγραφα μαρτυροῦντα ὅτι ὁ Μιραβῶ ἦτο προδότης. Τὸ σῶμα του εἶχε μετενεχθῆ πανηγυρικῶς εἰς τὸ πάνθεον. Τὰ ὅστα του ἥδη περιφρονητικῶς ἔξεβλήθησαν ἐκ τοῦ ἔθνικοῦ ναοῦ. Δυστυχῶς ἕκτοτε ὁ λαὸς κατέστη ἀγρίως φιλύποπτος μὴ γνωρίζων πλέον ποῖον νὰ ἐμπιστευθῇ. Ἐστράφη εἰς τὸν Ροβεσπιέρον ώς ἀδέκαστον. Ἡτο πράγματι τοιοῦτος, ἀλλ’ ἦτο καὶ σχολαστικὸς τοῦθ’ ὅπερ ἐπέφερε συμφοράς. Ἡ νοσηρὰ καχυποψία εύκόλως παρεισφρύει εἰς τὰς ἔξεγέρσεις τοῦ λαοῦ.

‘Ο Δαντὼν ἥτο ἥδη κατ’ οὐσίαν ὁ δικτάτωρ τῆς Γαλλίας καὶ εἶχε πολλὰ νὰ ἐπιτελέσῃ. Τὸ αὐλικὸν κόμμα ἥττήθη, ἀλλὰ δὲν κατενικήθη. Τπῆρχον χιλιάδες συνωμοτῶν ἐν Παρισίοις, καὶ ἔπρεπε νὰ συλληφθῶσι διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἐλπὶς σωτηρίας. Ἡτο ἀληθῶς τρομερὰ ἡ κατάστασις. Ἐνῷ ἐνηργοῦντο συλλήψεις “ἔκαστος ὑποθέτει ἑαυτὸν καταγγελλόμενον· πανταχοῦ ἄνθρωποι κρύπτονται· ὁ φόβος ἐπικρατεῖ πανταχοῦ καὶ εἰνε ἵσχυρότερος τοῦ ἄλγους.”’ Ἐντούτοις ὁ ἐχθρὸς ἐπλησίαζε τὰς πύλας τῶν Παρισίων. Ἡ βουλή, τῇ προτάσει τοῦ

Δαντών, ψηφίζει θανατικὴν ποιηὴν κατὰ παντὸς ὅστις ἔχων ὅπλα ἀρνεῖται εἴτε νὰ βαδίσῃ αὐτός, εἴτε νὰ παραδόσῃ τὰ ὅπλα. Ἐνῷ ὁ Δαντὼν ἔσπευδε δρομαίως εἰς τὸ πεδίον τοῦ Ἀρεως ὅπου χιλιάδες ἐπὶ χιλιάδων κατετάσσοντο ὑπὸ τὰς σημαίας, στῖφος γυναικῶν, μητέρων καὶ συζύγων συνήντησαν αὐτὸν καὶ τὸν ἔξυβρισαν ώς ἐκθέτοντα τοὺς νίοὺς καὶ συζύγους των εἰς τὸν θάνατον καὶ τὴν σφαγὴν. Ὁ Δαντὼν ἀπαντῶν ὡμίλησε μετὰ τόσῳ σφοδρᾶς τρυφερότητος περὶ τῆς Γαλλίας, ἐνῷ τὰ δάκρυα ἥρχιζον νὰ ρέουν διὰ τῆς τραχείας μορφῆς του ὥστε αἱ γυναικες κατεβλήθησαν ὑπὸ τῆς συγκινήσεως καὶ ἔκλαιον καὶ αὐταὶ διὰ τὴν Γαλλίαν πλέον καὶ ὅχι διὰ τοὺς φιλτάτους αὐτῶν. Ἄφ' ἐνὸς ὁ Δαντὼν ὥθει πάντας εἰς τὰ σύνορα, ἀφ' ἑτέρου οἱ σύμμαχοι διαρκῶς προσήγγιζον τοὺς Παρισίους. Ἡ κατάστασις ἦτο ἐκτάκτως κρίσιμος. Ὁ Δαντὼν αἴφνης ἔσκεψθη ὅτι ἥδυνατο νὰ προσφύγῃ καὶ εἰς δωροδοκίας. Εἶχε κολοσσιαῖα ποσὰ εἰς τὴν διάθεσίν του προωρισμένα διὰ μυστικὰς ὑπηρεσίας. Πῶς ἐνήργησεν εἶνε ἄγνωστον ἀλλ' εἶνε γνωστὸν ὅτι ἀπροσδοκήτως ὁ πρωσσικὸς στρατὸς διετάχθη νὰ ὑποχωρήσῃ ἐνῷ τῇ προτεραίᾳ εἶχε λάβει διαταγὰς περὶ μάχης. Λέγεται ὅτι ἡ παλλακὶς τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας, κόμησσα Λιχτενῷ ἔδέχθη μέγιστον χρηματικὸν ποσὸν παρὰ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως ἵνα πείσῃ τὸν βασιλέα νὰ ὑποχωρήσῃ. Ἐκεῖ κατέληξε τὸ πομπῶδες μανιφέστον τοῦ Βρούνσβικ, ἀλλ' εἶνε βέβαιον ὅτι ἡ γαλλικὴ δημοκρατία ὀφείλει τὴν σωτηρίαν της εἰς τὴν ὑποχώρησιν ταύτην τῶν πρώσσων. Ἄφ'